

Sygn. akt VI A Ca 913/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 marca 2015r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Ewa Stefańska (spr.)

Sędziowie: SA Agata Wolkenberg

SO (del.) Joanna Sieradz

Protokolant: sekr. sądowy Magdalena Męczkowska

po rozpoznaniu w dniu 25 marca 2015 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki z o.o. w W. i (...) S.A. w L.

przeciwko Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki

o zawarcie umowy o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej

na skutek apelacji powoda (...) spółki z o.o. w W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

z dnia 12 grudnia 2013 r.

sygn. akt XVII AmE 67/12

oddala apelację.

Sygn. akt VI A Ca 913/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10 stycznia 2012 r. znak: (...), wydaną na podstawie art. 8 ust. 1 i art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625 ze zm., zwanej dalej „ustawą - Prawo energetyczne”), po rozpatrzeniu wniosku (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. w sprawie rozstrzygnięcia sporu dotyczącego odmowy zawarcia umowy o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej przez (...) S.A. z siedzibą w L. farmy wiatrowej (...) o mocy 40 MW, Prezes Urzędu Regulacji Energetyki orzekł zawarcie umowy o przyłączenie farmy wiatrowej (...) o mocy 40 M, w oparciu o projekt umowy o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej z dnia 10 maja 2011 r. oraz warunki przyłączenia z dnia 9 września 2009 r., z uwzględnieniem zmian wskazanych w treści decyzji, dotyczących m.in. terminu przyłączenia i wysokości opłaty za przyłączenie.

Powód (...) S.A. z siedzibą w L. złożył odwołanie, w którym zaskarżył powyższą decyzję w całości i wnosił o jej uchylenie w całości, ewentualnie o zmianę decyzji w części obejmującej punkty 4, 8, 11, 12, 14, 16, 17 i 22 poprzez ustalenie treści umowy przyłączeniowej w brzmieniu wskazanym przez powoda, a w szczególności ustalenie szacunkowej opłaty za przyłączenie w wysokości 40.000.000 zł. Zaskarżonej decyzji powód zarzucił naruszenie:

1) art. 7 ust. 1 w zw. z art. 7 ust. 3 ustawy - Prawo energetyczne poprzez:

- przyjęcie istnienia po stronie (...) S.A. z siedzibą w L. publicznoprawnego obowiązku przyłączenia (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. do sieci bez dokonania ustaleń w tej mierze, także wbrew dyspozycji art. 7 ust. 3 ustawy - Prawo energetyczne, związane przy tym z przyjęciem posiadania przez tę spółkę tytułu prawnego do korzystania z nieruchomości, do których ma być dostarczana energia,

- założenie, że istnieją warunki techniczne i ekonomiczne przyłączenia do sieci, w sytuacji, gdy analiza pozwala na ustalenie braku ekonomicznych warunków przyłączenia,

- nieznaające poparcia w zebranych materiale dowodowym ustalenie, iż (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. spełnia warunki przyłączenia do sieci, w tym posiada tytuł prawny do dysponowania obiektem/nieruchomością przyłączaną - także wbrew dyspozycji art. 7 ust. 3 ustawy - Prawo energetyczne,

- naruszenie zasady równoprawnego traktowania poprzez ukształtowanie umowy o przyłączenie ze szkodą dla interesu ekonomicznego (...) S.A. z siedzibą w L., innych odbiorców, a wyłącznie w interesie (...) sp. z o.o. z siedzibą w W.;

- naruszenie prawa wspólnotowego poprzez dokonanie wykładni przepisów krajowego porządku prawnego w oparciu o art. 15 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/72/WE z dnia 13 lipca 2009 r. dotyczącej wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej i uchylającej dyrektywę 2003/54/WE i art. 16 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniającej i w następstwie uchylającej dyrektywę 2001/77/WE oraz 2003/30/WE, w sytuacji, gdy nie wynika to wprost z zasad prawidłowej wykładni, a nadto nie zostało podniesione przez (...) sp. z o.o. z siedzibą w W., przez co także organ regulacyjny za podstawę rozstrzygnięcia nieuprawnienie przyjął powoływane regulacje prawa wspólnotowego w sytuacji, gdy uprawnionym byłoby to wyłącznie w sytuacji, gdyby kształtował sytuację prawną powoda w sposób korzystniejszy niż wynikająca z zastosowania wyłącznie przepisów krajowego stanowionego porządku prawnego;

- błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że wydanie warunków przyłączenia oraz przesłanie (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. projektu umowy o przyłączenie w każdym przypadku oznacza, iż spełnione są warunki techniczne i ekonomiczne przyłączenia podmiotu ubiegającego się o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej przedsiębiorstwa energetycznego, podczas gdy spełnienie się powyższych warunków organ regulacyjny powinien był ustalić w oparciu o całokształt stanu faktycznego sprawy oraz przy uwzględnieniu odrębności wynikających z hipotezy art. 7 ust. 9 ustawy - Prawo energetyczne;

2) art. 7 ust. 9 ustawy - Prawo energetyczne poprzez jego niezastosowanie w sytuacji nieistnienia obowiązku przyłączenia oraz w braku ekonomicznych warunków przyłączenia do sieci;

3) art. 7 ust. 8 pkt 3 ustawy - Prawo energetyczne poprzez jego zastosowanie w sytuacji, gdy z punktu powyżej wynika fakt wyłączenia stosowania tegoż przepisu;

4) art. 7 ust. 8i ustawy - Prawo energetyczne poprzez niewłaściwą interpretację polegającą na przyjęciu, że wydane warunki przyłączenia stanowią bezwarunkowe zobowiązanie do zawarcia umowy o przyłączenie oraz poprzez pominięcie treści regulacji przepisu § 8 (w szczególności ust. 6) rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 4 maja 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemu elektroenergetycznego, także poprzez przyjęcie, iż wydane warunki przyłączenia wyłączają konieczność dokonania analizy z uwzględnieniem art. 7 ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne i z pominięciem art. 7 ust. 9 ustawy - Prawo energetyczne;

5) art. 11d ust. 3 w zw. z art. 9c ust. 3 ustawy - Prawo energetyczne poprzez ukształtowanie treści umowy (§ 3 ust. 6 propozycji) z pominięciem treści obowiązków tkwiących po stronie powoda jako operatora systemu (...) oraz obowiązków zapewnienia należytej pracy sieci, w tym także w sytuacji zagrożenia;

6) art. 1 ust. 2 ustawy - Prawo energetyczne poprzez brak równoważenia interesów przedsiębiorstw energetycznych i odbiorców paliw i energii, w sytuacji, gdy skrajnie odmienne od propozycji powoda ukształtowanie wielkości opłaty za przyłączenie odbija się negatywnie dla odbiorców w taryfie na lata kolejne - poprzez zatwierdzenie wyższych wielkości stawek i opłat (wobec następczego ujęcia we wniosku taryfowym), zaś podmioty - wytwórcy, w tym (...) sp. z o.o. z siedzibą w W., nie ponosi żadnych kosztów związanych z wprowadzaniem wyprodukowanej energii do systemu dystrybucyjnego, dla którego funkcję operatora pełni powód;

7) art. 4f ust. 1 w zw. z art. 46 ustawy - Prawo energetyczne poprzez pominięcie okoliczności, że świadczenie usługi dystrybucji energii elektrycznej, m.in. nie może powodować niekorzystnej zmiany cen lub stawek opłat za dostarczoną energię i zakresu ich dostarczania odbiorcom przyłączonym do sieci, a także uniemożliwiać wywiązywanie się przez przedsiębiorstwo energetyczne z obowiązków w zakresie ochrony interesów odbiorców i ochrony środowiska;

8) art. 7 i art. 77 k.p.a. poprzez brak pełnego wyjaśniania stanu faktycznego, wszystkich okoliczności sprawy mających stanowić przedmiot rozstrzygnięcia, co wiąże się z brakiem rozważenia istnienia obowiązku przyłączenia oraz brakiem weryfikacji ekonomicznych i technicznych warunków przyłączenia;

9) art. 6 k.p.a. poprzez narzucenie brzmienia umowy, które powoduje naruszenie dyspozycji art. 46 ustawy - Prawo energetyczne oraz rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie energią elektryczną (rozporządzenie taryfowe);

10) art. 107 ust. 1 i 3 k.p.a. poprzez braki uzasadnienia rozstrzygnięcia tak faktycznego, jak i prawnego, w szczególności w zakresie podstaw ustalenia opłaty za przyłączenie, przez co organ naruszył także zasadę wyjaśniania;

11) art. 8 w związku z art. 7 ustawy - Prawo energetyczne poprzez wykroczenie przez organ administracyjny poza przypisane mu kompetencje ustawowe w zakresie orzekania, w sytuacji gdy kompetencja organu regulacyjnego oparta na art. 8 ustawy - Prawo energetyczne dotyczy rozstrzygnięcia sporów powstałych na tle zawierania i wykonywania umów w przypadku, gdy obowiązek ich zawarcia wynika z ustawy, względnie z decyzji administracyjnej; oznacza to, że organ regulacyjny jest władny rozstrzygać w drodze konstytucyjnych decyzji administracyjnych wyłącznie w sprawach spornych, w których konkretnemu żądaniu wnioskodawcy odpowiada publicznoprawny obowiązek przedsiębiorstwa energetycznego, a zatem obowiązek wynikający z ustawowej normy prawnej o charakterze *ius cogens*, a tym samym kompetencja ta nie obejmuje umów nie objętych obowiązkiem publicznoprawnym przedsiębiorstwa energetycznego, tj. zawieranych w sytuacji, gdy brak jest warunków ekonomicznych ich zawarcia lub wnioskodawca nie dysponuje tytułem prawnym do nieruchomości;

12) art. 7 ust. 8 pkt 3 ustawy - Prawo energetyczne poprzez mylną wykładnię polegającą na przyjęciu, że „przyłączenie” należy sprowadzić do terminu „przyłącza” zgodnie z definicją rozporządzenia systemowego oraz poprzez ustalenie treści § 4 stanowiącego o ustaleniu opłaty za przyłączenie jako opłaty szacunkowej, nie zaś rzeczywistej wartości prac, co dobitnie znajduje wyraz w ograniczeniu ostatecznej wielkości opłaty za przyłączenie - w granicach tolerancji +/- 20% w stosunku do szacunku opłaty za przyłączenie;

13) art. 7 ust. 8 pkt 3 w zw. z art. 23 ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne oraz § 14 ust. 5-7 rozporządzenia systemowego poprzez ich błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że ustalenie wysokości opłaty za przyłączenie na podstawie rzeczywistych nakładów poniesionych na realizację przyłączenia oznacza, iż (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. powinna ponieść jedynie część kosztów inwestycji związanych z wybudowaniem przyłącza, a nie obejmuje kosztów inwestycji związanych z modernizacją i rozbudową sieci elektroenergetycznej powoda niezbędnych do przyłączenia w sytuacji, gdy:

- ustawodawca nie utożsamia pojęć „przyłącze” oraz „przyłączenie”, w związku z czym wniosek, iż koszty „przyłączenia” (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. do sieci odpowiadają kosztom budowy „przyłącza” jest błędny, tym samym zwrot „rzeczywiste nakłady poniesione na realizację przyłączenia” należy interpretować zgodnie z jego literalną treścią, ze względu na priorytet wykładni językowej, w zgodzie z semantyką języka polskiego i rozumieć jako upoważnienie

przedsiębiorstwa energetycznego do ustalenia opłaty przyłączeniowej w wysokości kosztów wszystkich inwestycji niezbędnych dla przyłączenia (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. do sieci,

- rozszerzenie wykładni pojęcia „przyłączyć” - w kontekście nieprawidłowego antycypowania stanu sieci, jakby już została zbudowana/przebudowana oraz w kontekście sformułowań używanych przez ustawodawcę: „przyłączenie” - imiesłów czynny ze źródłosłowem w postaci „przyłączyć” (tu o zabarwieniu obowiązku publicznoprawny), to wszystko wsparte rozumowaniem typu wnioskowego „z celu na środki”,

- przedsiębiorstwo powoda nie zostało zobligowane do wykonania wszystkich zamierzeń inwestycyjnych umożliwiających przyłączenie instalacji (...) sp. z o.o. z siedzibą w W., a jedynie w stosunku do tylko części zadań inwestycyjnych koniecznych do przyłączenia podmiotu ubiegającego się o przyłączenie, ujętych w założeniach do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, o których mowa w art. 19 ustawy - Prawo energetyczne;

- uzasadniając ukształtowanie zapisów umowy w części dotyczącej opłaty za przyłączenie organ regulacyjny nie wskazał uzasadnienia dla „szczątkowego” ujęcia w kalkulacji opłaty za przyłączenie w postaci jedynie jednego elementu infrastruktury, skoro jest to element infrastruktury umożliwiający przyłączenie rozumiane jako zespół czynności funkcjonalnie związanych z budową przyłącza, sumarycznie ujętych w wydanych warunkach przyłączenia, a bez których przyłączenie (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. do sieci na założonych dla przyłączanych urządzeń parametrach (w tym wytwarzanej mocy) oraz współpraca z tą siecią nie byłyby możliwe;

14) art. 4 ust. 1, art. 7 ust. 5 i 6 oraz art. 9c ust. 3 pkt 3 i 4 w zw. z art. 16 ust. 1 i 4, art. 19 ust. 1 i 3 ustawy - Prawo energetyczne poprzez ich błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że wyłącznie na przedsiębiorstwie energetycznym ciąży obowiązek sfinansowania modernizacji i rozbudowy sieci elektroenergetycznej niezbędnej celem dokonania przyłączenia podmiotu ubiegającego się o przyłączenie, w sytuacji, gdy:

- z brzmienia powyższych regulacji nie wynika wniosek wyprowadzony przez organ regulacyjny, a ponadto

- (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. nie kwestionowała tego, że przedsiębiorstwo energetyczne nie zostało zobligowane do wykonania wszystkich inwestycji objętych wydanymi warunkami przyłączenia, niezbędnych do przyłączenia podmiotu ubiegającego się o przyłączenie w założeniach do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, o których mowa w art. 19 ustawy - Prawo energetyczne, oraz

- (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. nie kwestionowała treści wydanych warunków przyłączenia, które również odnosiły się do obowiązku pokrywania przez nią kosztów przyłączenia/ realizacji nakładów na przyłączenie.

W odwołaniu powód (...) S.A. z siedzibą w L. wnosił o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność nieistnienia ekonomicznych warunków przyłączenia, a także o wystąpienie do Sądu Najwyższego z pytaniem prawnym: „czy pierwotny brak ekonomicznych warunków przyłączenia, a co za tym idzie brak obowiązku (publicznoprawnego) przyłączenia powinien być brany pod uwagę w sytuacji, gdy przedsiębiorstwo energetyczne wydało warunki przyłączenia, a także czy art. 7 ust. 9 ustawy - Prawo energetyczne uprawnia do wydania warunków przyłączenia na warunkach odmiennych od taryfowych, a więc bez stosowania art. 7 ust. 8 ustawy - Prawo energetyczne”.

Pozwany Prezes Urzędu Regulacji Energetyki wnosił o oddalenie odwołania (...) S.A. z siedzibą w L..

Powód (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. również złożył odwołanie, w którym zaskarżył powyższą decyzję w części dotyczącej ustalenia terminu przyłączenia do sieci o dnia 31 stycznia 2020 r. i wnosił o jej zmianę w tej części poprzez ustalenie tego terminu do dnia 31 grudnia 2017 r. Zaskarżonej decyzji powód zarzucił naruszenie:

1) art. 353¹ k.c. poprzez naruszenie przez organ regulacyjny zasady swobody umów;

2) art. 8 ust 1 ustawy - Prawo energetyczne poprzez zmianę umowy, pomimo że postanowienie to nie było kwestionowane przez żadną ze stron.

Pozwany Prezes Urzędu Regulacji Energetyki wnosił o oddalenie odwołania (...) sp. z o.o. z siedzibą w W..

Na podstawie art. 219 k.p.c. Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zarządził połączenie spraw z obu odwołań (sygn. akt XVII AmE 68/12 i XVII AmE 67/12) w celu ich łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia, oraz dalsze prowadzenie ich pod sygn. akt XVII AmE 67/12.

Wyrokiem z dnia 12 grudnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uchylił zaskarżoną decyzję w całości.

Wyrok Sądu Okręgowego został wydany w oparciu o poniższe ustalenia faktyczne i rozważania prawne.

W dniu 30 września 2008 r. (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. wystąpiła do poprzednika prawnego (...) S.A. z siedzibą w L. z wnioskiem o wydanie warunków przyłączenia do sieci elektroenergetycznej projektowanej farmy wiatrowej (...) o mocy 40 MW oraz uiszczyć zaliczkę na poczet opłaty za przyłączenie. Jako dowód posiadania tytułu prawnego do nieruchomości, (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. dołączyła do wniosku przedwstępną umowę dzierżawy z dnia 25 sierpnia 2008 r., na podstawie której wydzierżawiający zobowiązywał się oddać dzierżawcy na okres 25 lat do użytkowania i pobierania pożytków część nieruchomości o powierzchni około 2 ha.

W oparciu o wykonaną na zlecenie (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. „Ekspertyzę wpływu przyłączenia (...) na Krajowy System Elektroenergetyczny”, w dniu 9 września 2009 r. poprzednik prawny (...) S.A. z siedzibą w L. określił warunki przyłączenia farmy wiatrowej (...) do sieci elektroenergetycznej. Wskazano w nich, że w celu przyłączenia farmy do sieci elektroenergetycznej niezbędne będzie wykonanie określonych zadań inwestycyjnych. Ponadto przy piśmie z dnia 10 maja 2011 r. poprzednik prawny (...) S.A. z siedzibą w L. przedstawił wnioskodawcy projekt umowy o przyłączenie do sieci, w której określił szacunkowo wysokość opłaty za przyłączenie na kwotę 44.000.000 zł. Na kwotę tę składały się nie tylko koszty budowy przyłącza dla farmy, ale także koszty rozbudowy sieci, niezbędnej dla przyłączenia farmy. Strony nie do doszły do porozumienia i nie zawarły umowy o przyłączenie do sieci, ponieważ sporna była wysokość opłaty za przyłączenie.

Na etapie postępowania o wydanie warunków przyłączenia nie było między stronami sporu co do dysponowania przez (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. tytułem prawnym do nieruchomości, na której miała być posadowiona farma wiatrowa (...). Po wydaniu warunków przyłączenia doszło do zwiększenia ilości i powierzchni działek przeznaczonych pod planowaną farmę, z uwagi na treść monitoringów ornitologicznych. W odniesieniu do dalszych działek, na których miała być usytuowana farma, powód zawarł kolejne przedwstępne umowy dzierżawy.

Istnienie tytułu prawnego (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. do nieruchomości został zakwestionowany przez (...) S.A. z siedzibą w L. na etapie postępowania przed organem regulacyjnym. W piśmie z dnia 18 października 2011 r. przedsiębiorstwo energetyczne podnosiło, że nastąpiła zamiana lokalizacji farmy, o czym nie zostało powiadomione, a także iż podmiot przyłączany nie przedstawił tytułów prawnych do gruntów, na których ma być posadowiona farma, zaś przedłożone umowy przedwstępne nie stanowią tytułu prawnego do korzystania z konkretnych nieruchomości na cele związane z posadowieniem na nich instalacji i urządzeń farmy wiatrowej.

Sąd pierwszej instancji oddalił wniosek (...) S.A. z siedzibą w L. o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego, jako zbędny do rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy.

Sąd Okręgowy uznał za wadliwy pogląd Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki, że po stronie (...) S.A. z siedzibą w L. istniał publicznoprawny obowiązek przyłączenia farmy wiatrowej (...) do sieci elektroenergetycznej, o jakim mowa w art. 7 ustawy - Prawo energetyczne. Wskazał, że zgodnie z treścią art. 7 ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się przesyłaniem lub dystrybucją paliw gazowych lub energii jest obowiązane do zawarcia umowy o przyłączenie do sieci z podmiotami ubiegającymi się o przyłączenie do sieci,

na zasadzie równoprawnego traktowania, jeżeli istnieją techniczne i ekonomiczne warunki przyłączenia do sieci i dostarczania tych paliw lub energii, a żądający zawarcia umowy spełnia warunki przyłączenia do sieci i odbioru.

Sąd pierwszej instancji wyjaśnił, że przepis ten nakłada na przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się przesyłaniem lub dystrybucją paliw lub energii publicznoprawny obowiązek zawarcia umowy o przyłączenie do sieci, zarówno wtedy, gdy z wnioskiem o wydanie warunków przyłączenia i zawarcie umowy o przyłączenie występuje odbiorca, a więc podmiot, który zamierza pobierać energię, jak i wtedy, gdy z wnioskiem takim występuje podmiot, który planuje prowadzić działalność gospodarczą polegającą na wytwarzaniu energii elektrycznej i wprowadzaniu jej do systemu. Jednakże obowiązek ten nie ma charakteru bezwzględnego. Istnieje on tylko wówczas, gdy spełnione są łącznie przesłanki określone w art. 7 ust. 1, 3 i 8d ustawy - Prawo energetyczne. Przesłankami tym są: istnienie technicznych warunków przyłączenia i dostarczenia energii; istnienie ekonomicznych warunków przyłączenia i dostarczenia energii; posiadanie przez ubiegającego się o przyłączenie tytułu prawnego do korzystania z obiektu/nieruchomości; spełnienie przez ubiegającego się o przyłączenie warunków przyłączenia; dopuszczalność lokalizacji planowanej inwestycji w aktach planistycznych; uiszczenie zaliczki na poczet opłaty za przyłączenie do sieci. Dwa ostatnie wymogi zaktualizowały się wraz z wejściem w życie w dniu 11 marca 2010 r. przepisów nowelizujących ustawę - Prawo energetyczne.

Sąd Okręgowy stwierdził, że w przypadku stwierdzenia niespełnienia przez podmiot ubiegający się o przyłączenie do sieci któregokolwiek z warunków, od których uzależnione jest istnienie publicznoprawnego obowiązku zawarcia umowy o przyłączenie, przedsiębiorstwo energetyczne uprawnione jest do odmowy zawarcia umowy. Ocena, czy istnieją techniczne i ekonomiczne warunki przyłączenia do sieci, jest dokonywana przez przedsiębiorstwo energetyczne po złożeniu przez podmiot wniosku o przyłączenie wraz z wymaganymi dokumentami. Wydawane przez przedsiębiorstwo energetyczne warunki określają aspekty techniczne przyłączenia stosownie do okoliczności konkretnego przypadku, przy czym ze względu na bezpieczeństwo sieci i niezawodność dostaw, prawo do ich kształtowania należy do przedsiębiorstwa energetycznego. W przypadku systemu elektroenergetycznego szczegółowe zasady wydawania warunków technicznych przyłączenia oraz wymagania techniczne stawiane urządzeniom, sieciom i instalacjom podmiotów ubiegających się o przyłączenie, reguluje rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 4 maja 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemu elektroenergetycznego (Dz. U. Nr 93, poz. 623 ze zm.).

Zdaniem Sądu pierwszej instancji zaskarżona decyzja jest nieprawidłowa, ponieważ nie zostały spełnione przesłanki uzasadniające przyłączenie projektowanej farmy wiatrowej do sieci elektroenergetycznej (...) S.A. z siedzibą w L., a w szczególności (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. nie dysponuje tytułem prawnym do nieruchomości, na której ma być posadowiona farma wiatrowa. Według Sądu Okręgowego tytułem prawnym do nieruchomości, który warunkuje możliwość zawarcia umowy o przyłączenie do sieci, może być nie tylko prawo rzeczowe, lecz także stosunki obligacyjne dające uprawnienie do korzystania z rzeczy cudzej (np. najem, dzierżawa, użyczenie). Jednak takiej funkcji nie można przypisać umowom o skutkach jedynie zobowiązujących, jakimi dysponuje (...) sp. z o.o. z siedzibą w W.. Umowa przedwstępna jest tylko zobowiązaniem do zawarcia oznaczonej umowy (art. 389 k.c.), nie daje więc jakiegokolwiek prawa do nieruchomości. Prawo do żądania zawarcia umowy przyrzeczonej (art. 390 § 2 k.c.) może okazać się nie zawsze skuteczne, gdyż jeżeli zobowiązany do zawarcia umowy utraci tytuł prawny do nieruchomości, uprawniony z umowy przyrzeczonej będzie mógł żądać jedynie naprawienia szkody, którą poniósł przez to, że liczył na zawarcie umowy przyrzeczonej.

Według Sądu Okręgowego w sytuacji, gdy dla przyłączenia farmy wiatrowej niezbędne są znaczne inwestycje w rozbudowę (modernizację) sieci, wymagające sporych nakładów finansowych (obciążających innych odbiorców, gdyż pokrycie tych kosztów przedsiębiorstwo uzyskuje w pobieranej taryfie za przesyłanie lub dystrybucję energii), nie można przyjąć, że wystarczającym tytułem prawnym do nieruchomości może być przedwstępna umowa dzierżawy. Jeśli bowiem ostatecznie (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. nie uzyska tytułu prawnego do nieruchomości, to niecelowa okaże się rozbudowa sieci, a koszty poniesione na jej rozbudowę okażą się zbędnie wydatkowane, co pozostawałoby w sprzeczności z racjonalnym prowadzeniem działalności inwestycyjnej w sektorze energetycznym.

Sąd pierwszej instancji stwierdził, że bez znaczenia jest okoliczność, iż przed wydaniem warunków przyłączenia do sieci poprzednik prawny (...) S.A. z siedzibą w L. nie kwestionował tytułu prawnego (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. do nieruchomości. Ewentualna sprzeczność poprzedniego i aktualnego stanowiska (...) S.A. z siedzibą w L. PGE w kwestii dysponowania przez (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. tytułem prawnym do nieruchomości nie może być podstawą do pominięcia przez organ regulacyjny badania spełnienia tego warunku ustawowego. Przy tym, Sąd Okręgowy wskazał, że podmiot ubiegający się o przyłączenie do sieci powinien dysponować tytułem prawnym do nieruchomości nieprzerwanie, aż do czasu zakończenia procesu przyłączenia. Niezależnie zatem od czasu, w jakim powstaną w tej kwestii wątpliwości, konieczne jest wzięcie ich pod uwagę.

Sąd Okręgowy zauważył dodatkowo, że Prezes Urzędu Regulacji Energetyki nie przeanalizował kwestii zmiany lokalizacji farmy wiatrowej poprzez posadowienie jej na innych działkach, niż wskazane w umowie załączonej do wniosku o wydanie warunków przyłączenia do sieci, w szczególności w kontekście istnienia technicznych warunków przyłączenia i dostarczenia energii. Zdaniem Sądu pierwszej instancji, skoro zgodnie z treścią art. 7 ust. 1 i 3 ustawy - Prawo energetyczne brak tytułu prawnego do nieruchomości podmiotu ubiegającego się o przyłączenie do sieci wyłącza publicznoprawny obowiązek przedsiębiorstwa energetycznego zawarcia z nim umowy przyłączeniowej, brak było podstaw prawnych do zobowiązania (...) S.A. z siedzibą w L. do zawarcia umowy z (...) sp. z o.o. z siedzibą w W..

Sąd pierwszej instancji ponadto uznał, że Prezes Urzędu Regulacji Energetyki błędnie przyjął istnienie ekonomicznych warunków przyłączenia i dostarczenia energii po stronie przedsiębiorstwa energetycznego. Wprawdzie (...) S.A. z siedzibą w L. złożył podmiotowi ubiegającemu się o przyłączenie oświadczenie, że istnieje możliwość przyłączenia do sieci na warunkach określonych w projekcie umowy, lecz oświadczenie to nie powoduje powstania po stronie przedsiębiorstwa energetycznego obowiązku zawarcia umowy o treści innej, niż zaproponowana w projekcie. Tymczasem wydane wnioskodawcy warunki przyłączenia wraz z projektem umowy o przyłączenie przewidywały, że istnieją techniczne i ekonomiczne warunki przyłączenia, ale tylko wówczas, gdy podmiot przyłączany pokryje koszty rozbudowy sieci. Tym samym nie ma racji organ regulacyjny twierdząc, że wydanie warunków przyłączenia i przedstawienie projektu umowy jest jednoznaczne z zaistnieniem przesłanek określonych w art. 7 ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne.

Sąd Okręgowy wyjaśnił, że jeżeli Prezes Urzędu Regulacji Energetyki doszedł do przekonania, iż pomimo zmiany zasadniczych warunków umowy (w szczególności dotyczących wysokości opłaty za przyłączenie) nadal istnieją po stronie przedsiębiorstwa energetycznego ekonomiczne i techniczne warunki przyłączenia, ich istnienie powinien wykazać w postępowaniu administracyjnym. Ciężar dowodu w tym zakresie obciążał organ regulacyjny wydający decyzję (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., sygn. akt III SK 67/12), który obowiązkowi temu nie sprostął. Dlatego Sąd Okręgowy uchylił zaskarżoną decyzję w całości. Sąd pierwszej instancji wyjaśnił, że wobec orzeczenia tej treści zbędne było ustosunkowanie się do pozostałych zarzutów podniesionych w obu odwołaniach.

Od wyroku Sądu Okręgowego apelację wniósł powód (...) sp. z o.o. z siedzibą w W..

Apelacją z dnia 12 marca 2014 r. powód zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w całości, wnosząc o jego zmianę poprzez utrzymanie w mocy decyzji ze zmianą w zakresie terminu przyłączenia. Powód zarzucił wyrokowi Sądu Okręgowego naruszenie:

1) art. 7 ust. 1 z zw. z art. 7 ust. 3 ustawy - Prawo energetyczne i w zw. z art. 65 § 2 k.c. poprzez ich błędną wykładnię, co doprowadziło do przyjęcia, iż nie została spełniona przesłanka uzasadniająca przyłączenie projektowanej farmy wiatrowej do sieci elektroenergetycznej (...) S.A. z siedzibą w L. w postaci posiadania przez (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. tytułu prawnego do nieruchomości, na których miała być posadowiona farma wiatrowa, podczas gdy zawarte umowy stanowią tytuł prawny do korzystania z nieruchomości w rozumieniu art. 7 ust. 3 ustawy - Prawo energetyczne;

2) art. 7 ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne poprzez jego błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że wydanie przez (...) S.A. z siedzibą w L. warunków przyłączenia do sieci z dnia 9 września 2009 r. nie stanowi potwierdzenia

istnienia warunków technicznych i ekonomicznych przyłączenia, podczas gdy stanowią one warunkowe zobowiązanie przedsiębiorstwa energetycznego do zawarcia umowy o przyłączenie do sieci;

3) art. 479⁵³ § 2 k.p.c. w zw. z art. 353¹ k.c. oraz art. 8 ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne poprzez niedokonanie zmiany decyzji pomimo, iż została wydana z naruszeniem zasady swobody umów.

Powód (...) S.A. z siedzibą w L. wnosił o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Pozwany Prezes Urzędu Regulacji Energetyki nie zajął stanowiska co do apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja powoda (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy dokonał w przedmiotowej sprawie prawidłowych ustaleń faktycznych i Sąd Apelacyjny przyjmuje je za własne. Także rozważania prawne Sądu pierwszej instancji są w większości prawidłowe.

Przede wszystkim nie ma racji powód zarzucając w apelacji naruszenie przez Sąd Okręgowy art. 7 ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne poprzez jego błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że wydanie przez (...) S.A. z siedzibą w L. warunków przyłączenia do sieci z dnia 9 września 2009 r. nie stanowi potwierdzenia istnienia warunków technicznych i ekonomicznych przyłączenia, podczas gdy - zdaniem skarżącego - stanowią one warunkowe zobowiązanie przedsiębiorstwa energetycznego do zawarcia umowy o przyłączenie do sieci

Kwestia ta była wielokrotnie rozważana w orzecznictwie.

W uzasadnieniu postanowienia z dnia 21 października 2014 r. (sygn. akt III SK 9/14) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że wydanie warunków przyłączenia potwierdza gotowość przedsiębiorcy sieciowego do zawarcia umowy przyłączeniowej, lecz nie kreuje obowiązku jej zawarcia ani nie przesądza, że spełnione są techniczne i ekonomiczne warunki przyłączenia do sieci w rozumieniu art. 7 ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne. Warunki przyłączenia wydane przez przedsiębiorstwo sieciowe wskazują bowiem jedynie, jakie parametry musi spełniać instalacja podmiotu ubiegającego się o przyłączenie do sieci, aby takie przyłączenie było możliwe.

Także w uzasadnieniu postanowienia z dnia 22 października 2014 r. (sygn. akt III SK 13/14) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że obowiązek przyłączania do sieci nie ma charakteru bezwzględnie obowiązującego. Obowiązek ten istnieje, gdy spełnione są łącznie następujące warunki: (1) istnienie warunków technicznych i ekonomicznych; (2) spełnienie przez podmiot żądający zawarcia umowy warunków przyłączenia do sieci; (3) dysponowanie tytułem prawnym do korzystania z nieruchomości, do której paliwo ma być dostarczane (odbierane). W orzeczeniu tym wskazano, że techniczne i ekonomiczne warunki przyłączenia należy zawsze odnosić do konkretnego obiektu, jaki ma być przyłączany, z uwzględnieniem treści składanych w toku procesu ubiegania się o przyłączenia oświadczeń woli jego stron, a także całego kontekstu funkcjonowania przedsiębiorstw sieciowych, zasad i mechanizmów rozbudowy infrastruktury sieciowej (w szczególności zaś jej finansowania) oraz inwestycji w nowe moce przyłączeniowe.

Sąd Najwyższy wyjaśnił, że samodzielnie postrzegana przesłanka technicznych warunków przyłączenia odnosi się do istniejącej już w dacie wydawania warunków przyłączenia możliwości przyłączenia nowo budowanej instalacji wytwórczej do sieci przedsiębiorstwa obciążonego obowiązkiem zawarcia umowy przyłączeniowej. Przesłanka ta jest spełniona, gdy warunki takie zaistnieją w planowanej dacie zawarcia umowy przyłączeniowej w związku z prowadzonymi przez przedsiębiorstwo sieciowe pracami modernizacyjnymi. W przypadku, gdy prace takie nie są prowadzone (ewentualnie planowane z terminem realizacji pozwalającym na przyłączenie nowej instalacji w terminie określonym w warunkach przyłączenia), przesłanka technicznych warunków przyłączenia traci samoistny charakter, gdyż o tym, czy i kiedy takie warunki zaistnieją, decydować będzie przesłanka ekonomicznych warunków przyłączenia, która rzutuje na zakres obowiązku sfinansowania przez przedsiębiorstwo sieciowe prac niezbędnych do przyłączenia nowych instalacji wytwórczych.

Z kolei w uzasadnieniu wyroku z dnia 11 kwietnia 2012 r. (sygn. akt III SK 33/11) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że obowiązek rozbudowy sieci na potrzeby przyłączenia farmy wiatrowej nie może być wywodzony z treści art. 7 ust. 5 Prawa energetycznego. Przepis ten nakłada na niektóre przedsiębiorstwa energetyczne obowiązek rozbudowy sieci oraz finansowania rozbudowy sieci na potrzeby przyłączania różnych podmiotów. Jednakże obowiązek ten nie ma charakteru bezwzględnego i aktualizuje się na określonych w tym przepisie warunkach. Obowiązek ten spoczywa na przedsiębiorstwie energetycznym tylko i wyłącznie w zakresie wynikającym z przepisów wykonawczych, wydanych na podstawie art. 9 oraz 46 ustawy - Prawo energetyczne oraz w zakresie wynikającym z założeń lub planów, o których mowa w art. 19 i 20 ustawy - Prawo energetyczne. Obowiązek ten istniałby więc tylko wówczas, gdyby dana instalacja przewidziana była w planach lub założeniach do planów, o których mowa w art. 19 i 20 ustawy - Prawo energetyczne.

Z powołanego wyżej orzeczenia wynika, że zarówno wówczas, gdy przedsiębiorstwo energetyczne odmówiło zawarcia umowy powołując się od razu na brak przesłanek z art. 7 ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne, jak i wówczas gdy przedsiębiorstwo energetyczne określiło, po spełnieniu jakich warunków technicznych i finansowych możliwe jest przyłączenie do sieci nowych odbiorców lub wytwórców, w przypadku sporu co do tych warunków i treści umowy, Prezes Urzędu Regulacji Energetyki ma obowiązek wykazać, że publicznoprawny obowiązek zawarcia umowy o przyłączenie do sieci ciążył na danym przedsiębiorstwie, gdyż kwestia nie jest przesądzona przez sam fakt wydania warunków przyłączenia. Gdy podmiot zainteresowany przyłączeniem do sieci kwestionuje warunki umowy o przyłączenie do sieci i występuje do organu regulacyjnego z wnioskiem o rozstrzygnięcia sporu przez wydanie decyzji na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne, Prezes Urzędu Regulacji Energetyki zobowiązany jest najpierw ustalić, czy na przedsiębiorstwie energetycznym spoczywał obowiązek zawarcia umowy z art. 7 ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne, a następnie dopiero ocenić, które z postanowień projektu umowy wymagają zmiany.

W ocenie Sądu Apelacyjnego w przedmiotowej sprawie Prezes Urzędu Regulacji Energetyki naruszył powyższy obowiązek, albowiem wydając zaskarżoną decyzję bezpodstawnie uznał, że sam fakt wydania przez poprzednika prawnego (...) S.A. z siedzibą w L. warunków przyłączenia do sieci przesądza o istnieniu technicznych i ekonomicznych warunków przyłączenia i dostarczenia energii do projektowanej farmy wiatrowej, a więc o spełnieniu przesłanek określonych w art. 7 ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne. W konsekwencji organ regulacyjny zaniechał dokonywania jakichkolwiek ustaleń w tym przedmiocie. Sąd odwoławczy podziela wyrażony w orzecznictwie pogląd, że ustalenie przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, iż w toku postępowania przed Prezesem Urzędu Regulacji Energetyki nie doszło do wyjaśnienia tych okoliczności od istnienia, których uzależniony został przez ustawodawcę publicznoprawny obowiązek zawarcia umowy o przyłączenie do sieci, powoduje, że zaskarżona decyzja nie ma podstaw prawnych, a zatem należy wyeliminować ją z obrotu (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 31 stycznia 2013 r., sygn. akt VI ACa 1066/12). Dlatego zaskarżony wyrok odpowiada prawu.

Powód w apelacji sformułował także zarzut naruszenia art. 7 ust. 1 z zw. z art. 7 ust. 3 ustawy - Prawo energetyczne i w zw. z art. 65 § 2 k.c. poprzez ich błędną wykładnię i przyjęcie, iż nie została spełniona przesłanka uzasadniająca przyłączenie projektowanej farmy wiatrowej do sieci elektroenergetycznej (...) S.A. z siedzibą w L. w postaci posiadania przez (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. tytułu prawnego do nieruchomości, na których miała być posadowiona farma wiatrowa, podczas gdy - zdaniem skarżącego - zawarte umowy stanowią tytuł prawny do korzystania z nieruchomości w rozumieniu art. 7 ust. 3 ustawy - Prawo energetyczne.

W ocenie Sądu Apelacyjnego w sytuacji, gdy zasadne było uchylenie przedmiotowej decyzji z uwagi na niewykazanie spełnienia przesłanek określonych w art. 7 ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne, zbędna jest szczegółowa analiza istnienia kolejnej przesłanki powstania po stronie przedsiębiorstwa energetycznego obowiązku zawarcia umowy o przyłączenie do sieci, określonej w art. 7 ust. 3 ustawy - Prawo energetyczne, tj. dysponowania przez ubiegającego się o zawarcie umowy tytułem prawnym do korzystania z nieruchomości, obiektu lub lokalu, do których paliwa gazowe lub energia mają być dostarczane. Jednakże wskazać należy, że sam tytuł umowy, określonej jako „przedwstępna umowa dzierżawy”, nie wyklucza uznania jej za tytuł prawny do dysponowania nieruchomością. Prawidłowej oceny spełnienia tej przesłanki można dokonać dopiero po dokonaniu wnikliwej analizy postanowień umowy, określających prawa i

obowiązki stron. Ma więc rację powód zarzucając w apelacji, że konkluzja Sądu Okręgowego, powzięta bez zbadania zapisów umów, jest przedwczesna.

W apelacji sformułowano także zarzut naruszenia art. 479⁵³ § 2 k.p.c. w zw. z art. 353¹ k.c. oraz art. 8 ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne poprzez niedokonanie zmiany decyzji pomimo, iż została wydana z naruszeniem zasady swobody umów. Zarzut ten dotyczy wprowadzenia przez organ regulacyjny w umowie zmiany terminu przyłączenia do sieci, wbrew zgodnemu stanowisku obu stron. Wobec uchylecia przez Sąd pierwszej instancji zaskarżonej decyzji w całości, rozważanie tego zarzutu należy uznać za zbędne.

Podstawą orzeczenia Sądu Apelacyjnego był art. 385 k.p.c.